

Filosofie a „normy“ (u Patočky)

Patočka velmi jasně a nekompromisně již před válkou (1937) napsal, že „filosofa nelze ‚kanonizovat‘, a že „proto není obecných a přesných norem filosofického života ani filosofické pravdy“. Na první pohled se toto stanovisko zdá být vysloveno zcela „jasně a zřetelně“ (clare et distincte), ale ve skutečnosti obsahuje několik nejasností.

Zejména tu úvahy o povaze filosofie vystavuje nebezpečí, že za filosofii bude v té či oné podobě považováno cokoli. Prvním krokem k nápravě tu musí být zahájena cesta negace: co rozhodně filosofií není. Ovšem jakmile řekneme, co filosofií není, už jsme se nějak vztáhli i k tomu, co filosofií je či alespoň „má být“. Tímto směrem jde ostatně i Patočkova formulace, že není „obecných a přesných“ norem filosofie; zřejmě tedy jsou přece jen možné nějaké normy, byť nepřesné a nikoli „obecné“? Ale co to vlastně znamená, že nějaká norma je obecná a přesná? To může přece platit pouze o nějaké normě již formulované, vyjádřené, myšlenkově nebo slovně „uchopené“. Ale co taková norma ještě neformulovaná? Musí být eo ipso „nepřesná“? A také slova jako „filosofická pravda“ nejsou filosoficky dost „košér“: nejsou přece žádné filosofické pravdy vedle pravd nefilosofických! (Leda že by nám nešlo o pravdu, nýbrž o pravdu formulovanou, vyslovenou, vyjádřenou, uchopenou atd.)

(Písek, 120108-1.)